

KULTUR- POLITISKT PROGRAM

Antaget av partistyrelsen 1 juni 2018

Socialdemokraterna

Innehåll

Förord.....	3
Hur ser vi på kultur? Socialdemokraternas kultursyn	4
Förändrad omvärld och nya utmaningar	8
Kulturpolitikens mål och styrning.....	10
Den socialdemokratiska kulturpolitikens byggstenar.....	14
Konst och kultur med hög kvalitet	14
Tillgänglig kultur för alla i hela landet.....	19
Barn och ungas tillgång till kultur och eget skapande	25
Utveckla de kulturella och kreativa näringarna.....	26
Internationellt kulturutbyte	28

Förord

Den socialdemokratiska partikongressen 2017 fattade beslut om att ta fram ett kulturpolitiskt program. Beslutet finns i de antagna riktlinjerna i avsnittet *Sammanhållning för ökad trygghet* i en punkt om *En ny kultur och folkbildningsatsning*, där det står att ”vår kultursyn och kulturpolitik ska manifesteras i ett program inför valet 2018”.

Hösten 2017 utsåg partistyrelsen en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett kulturpolitiskt program. Ledamöter i arbetsgruppen blev Bo Bernhardsson (ordförande), Ellinor Eriksson och Gunilla Carlsson. Till gruppen knöts från partistyrelsens kansli Ulrika Lorentzi (sekreterare) och Ulla Bab Rydbeck (sakkunnig).

Arbetsgruppen tog fram ett program i dialog med relevanta aktörer, aktiva inom kultursektorn och socialdemokratiska kulturpolitiker och medlemmar. Förslaget behandlades och antogs av partistyrelsen 1 juni 2018.

Kulturpolitiken gränsar till och är mer eller mindre beroende av en rad andra politikområden; skolpolitik, mediepolitik, idrottspolitik och folkrörelsepolitik för att nämna några. Skolpolitiken är ett eget stort politiskt område och på de andra områdena har partiet tagit fram särskilda program. Därför tangerar föreliggande kulturpolitiska program bara delvis dessa områden.

Programmet berättar om vår socialdemokratiska kultursyn. Det pekar på utmaningar som ligger framför oss, liksom på nödvändiga prioriteringar och rörelseriktningar. Det reser också krav på angelägna långsiktiga satsningar.

Det kulturpolitiska programmet är inget färdigt handlingsprogram, men förhoppningsvis en inspirationskälla för den fortsatta diskussionen och en vägledning för det kulturpolitiska arbetet såväl nationellt som lokalt. Det är nu det börjar.

Stockholm 1 juni 2018

Hur ser vi på kultur? Socialdemokraternas kultursyn

Kunskap och kultur är verktyg för människors personliga frihet och utveckling. Men de är också redskap för samhällets utveckling och vår gemensamma välfärd. De är ett mått på samhällets värdighet. Kunskap och kultur ger människor möjlighet att vidga sina perspektiv och att frigöra sina tankar och sin skaparkraft. Denna frigörande förmåga är en avgörande motvikt mot ekonomiska och sociala eliters strävan att ta makten över tanken.

Ur Socialdemokraternas partiprogram antaget 2013

Kultur är ingen prydnad. Kultur och konst är frigörande och bidrar till mänsklig växt och gemenskap. Kultur hjälper oss att vidga perspektiven, få nya tankar och nya idéer. På så sätt är kulturen viktig för både individens och samhällets utveckling. Vi vill ge den lekande, lärande, diskuterande och skapande människan goda förutsättningar.

Socialdemokraternas kultursyn utgår från alla människors lika värde. Den svenska modellen bygger på att du, oavsett din bakgrund, ska kunna förverkliga dina drömmar och nå din fulla potential. Alla måste kunna ta del av och själv få möjlighet att skapa kultur för att leva ett gott och meningsfullt liv. Därför måste kulturen vara tillgänglig för alla. Det handlar om allas rätt till respekt, om rätten att få delta och höra till, om allas rätt till orden, till bildning och skapande.

Vår kulturpolitiska syn är förankrad i den övertygelsen att klasskillnader och sociala orättvisor inte bara kommer till uttryck som ekonomiska klyftor utan också som kulturell ojämlikhet. Klasstillhörighet, kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska inte avgöra möjligheten att ta del av och utöva kultur. Vår kultursyn utmanar – som Hjalmar Branting svarade på frågan varför han är socialdemokrat – den ”sakernas ordning, som dömer de ojämfröligt flesta att stanna i växten och kväva sina bästa stämningars längtan”.

Det socialdemokratiska samhällsbygget grundar sig på medborgarnas engagemang. Det är viktigt att alla människor deltar och bidrar till demokratin och välfärden. Därför ska alla i hela landet också kunna ta del av kulturen och delta i kulturskapandet. Vi är övertygade om att kultur som möjliggör möten och låter olika erfarenheter och åsikter komma till uttryck har en långsiktigt helande och sammanhållande inverkan. Den stärker demokratin, sammanhållningen och tilliten i samhället.

På yttrandefrihetens grund

Kulturen är lekfull och skapande men också ifrågasättande och upprorisk. Kulturen är inte och ska inte vara en pålitlig bundsförvant till den rådande ordningen. Kulturen ska vara fri och oberäknelig.

En socialdemokratisk kulturpolitik har yttrandefriheten som utgångspunkt. I länder där friheten inskränks är det första angreppet nästan undantagslöst riktat mot kulturens frihet, mot konstnärlig verksamhet och journalistik.

Det är helt avgörande att garantera yttrandefriheten och den konstnärliga och skapande friheten. Men vi menar också att det inte räcker att erbjuda alla formell rätt att uttrycka sig, att ta del av och delta i kulturskapandet. Alla måste också ges verkliga förutsättningar att göra det. Därför står frågor om kulturens tillgänglighet i centrum för vår kulturpolitik.

Kultur som samhällsbyggare och samhällsförändrare

Konst och kultur är ett sätt att närma sig svåra frågor och bearbeta dem.

Vi socialdemokrater utgår från att människans fantasi är större än vad som ryms i det nuvarande samhället och ser kulturen som en källa till och ett redskap för samhällsförändring. En kraft som kan visa på och kritisera klassamhället och avslöja olika maktstrukturer – totalitära, kapitalistiska, patriarkala och koloniala, som kan peka på kommersialismens avarter och ifrågasätta alla försök att behärska och låsa in människors tankar.

Kulturpolitiken har en både samhällsbyggande och samhällsförändrande roll. Kultur bidrar till att skapa sammanhållning och utveckla gemensamma förhållningssätt. Gemensamma kulturupplevelser som musik och dans kan bygga broar även när det saknas gemensamt språk.

Vill man öka förståelsen för olika traditioner och villkor och stärka sammanhållningen, vare sig det handlar om att åstadkomma det i ett bostadsområde, inom ett land eller mellan länder, är det nödvändigt att främja ett kulturellt utbyte mellan enskilda människor, samhällsklasser och grupper. Det är grunden för de gemensamma berättelser som binder oss samman i ett samhälle och i världen.

Kulturens egenvärde och nytta

Kulturen har ett egenvärde. Detta egenvärde kommer först. Den konstnärliga friheten är en förutsättning för den kreativa processen och för att skapa konst och kultur av hög kvalitet. Att garantera denna frihet är politikens viktigaste uppgift.

Men det hindrar inte att kulturen också är till nytta på andra områden. Kulturen kan stärka demokratin, utveckla vårt språk, skapa jobb, bidra till att en ort blir attraktiv

eller förbättra människors hälsa. Det är bidragande argument till varför vi anser att kulturen ska få offentligt stöd och vara tillgänglig för alla.

I debatten ställs ofta kulturens egenvärde i motsatsställning till att kulturen kan bidra till att nå andra mål. Vi ser det som att kulturen både har ett egenvärde och kan vara till nytta på andra områden. För oss socialdemokrater handlar det om att bejaka bådadera.

Privatfinansierad och kommersiell kultur

Privat finansiering av kultur och kultursponsring spelar en roll i Sverige, även om den inte är lika omfattande som i många andra länder. Det handlar bland annat om konsthallar, muséer, festivaler och musikarrangemang. Motiven för privatfinansiering handlar om såväl ren mecenatverksamhet som varumärkesplacering och andra affärsmässiga skäl.

Det är bra att det finns privatfinansierad kultur. Den bidrar till en större mångfald och för kulturutövarna är det av värde att det finns olika finansiärer.

Den kommersiella kulturen och kulturindustrin spelar en viktig roll. Den ger oss tillgång till kultur - musik, film, böcker med mera - som vi "vill ha" och kan betala för. Den bidrar också till kulturell förnyelse.

Kommersialisering innebär emellertid också risker. De negativa verkningarna av vinstintresset är att det tenderar att ensidigt gynna det som är lönsamt och de områden där efterfrågan är tillräckligt stor. Det gäller också på kulturens område.

Kulturpolitiken och den offentliga kulturfinansieringen har bland annat till uppgift att vara en motvikt och ett komplement till kommersiell kultur för att garantera mångfald och att kultur med hög kvalitet blir tillgänglig för alla och överallt.

Kulturpolitiken ska motverka monopolisering, maktkoncentration och kommersialisering inom kulturindustri, massmedia och sociala medier. En kommersialisering som ställer demokratiska och medborgerliga intressen och rättigheter i bakgrunden. Rätten att på demokratisk grund ta del och delta underordnas affärsmässiga intressen.

Dessa kommersialismens negativa verkningar vill vi socialdemokrater motverka.

Vår syn på kulturarvet

Kulturarvet speglar hur vi har utvecklats och levt på den plats på jorden som är Sverige. Kulturutbytet med omvärlden pågår ständigt. Influenserna har genom århundradena blandats som i en smältdegel och blivit till vårt gemensamma samhälle. Kulturarvet består av gemensamma traditioner, öden och föreställningar, men

berättar också om strider och klasskonflikter, överflöd och fattigdom, förtryck och kamp för frigörelse och gemensam välfärd.

Kulturarvet har i olika tider använts för snäva, ibland extrema, politiska syften, som att förhärliga kungamakt och överhet eller utvalda ”folkslag”. Då och därför har bara utvalda delar av kulturarvet lyfts fram. Sådana inskränkta syften riskerar ständigt att återuppstå och måste aktivt förebyggas och bekämpas. De kulturarvsvårdande myndigheterna får inte användas för att tillgodose kortsiktiga partipolitiska intressen, särintressen eller trender.

Kulturarvet kommer till uttryck i berättelser om vår historia, i materiella och immateriella lämningar och samlingar, i arkitektur och litteratur, i konsten, teatern, dansen och sångerna genom seklerna. Kulturarvet måste vårdas professionellt och med en kritiskt granskande ansats. För oss socialdemokrater är det en grundläggande kulturpolitisk uppgift att göra tidigare kultur och konst närvarande och levande.

Förändrad omvärld och nya utmaningar

Kulturpolitiken måste utvecklas för att möta en förändrad omvärld. Viktiga samhällsförändringar som påverkar kulturpolitiken i dag är den digitala revolutionen och ökade hot mot den konstnärliga friheten.

Digitaliseringens möjligheter och baksidor

Tekniska innovationer har i alla tider förändrat kulturens och konstens villkor. Tryckpressen var en milstolpe för möjligheten att sprida det tryckta ordet. Kameran förändrade bildkonsten radikalt. De senaste årtiondena är det den digitala revolutionen som dramatiskt förändrar förutsättningar för kulturskapande och kulturkonsumtion.

Den digitala revolutionen innebär flera förändringar. För det första själva tekniken att fysisk information kan transformeras till digital information. För det andra att samhällslivet digitaliseras. För många i vårt samhälle i dag är vardagen otänkbar utan digital interaktion, samtidigt som det finns andra som inte alls använder digitala verktyg i sin vardag och inte behärskar tekniken.

Socialdemokraterna gick tidigt i bräschen för att tillgängliggöra digitaliseringen för alla, bland annat genom hem-PC-reformen 1998. Nu satsar vi på att bygga ut bredbandsnätet i hela landet och vill fortsätta att göra tekniken tillgänglig för alla. Vi vill göra det bästa av digitaliseringens möjligheter.

På kulturområdet innebär informationsdigitaliseringen att trösklarna för kulturellt skapande sänks. Det krävs inte längre stora investeringar i tryckpressar eller radio- och filmutrustning för att skapa och sprida kultur. Digitaliseringen förenklar uppgiften att göra kulturen tillgänglig för alla, till exempel arrangerar Folkets Hus och Parker visningar av operaföreställningar från Metropolitan i New York på digitaliserade biografer i hela landet. Filmer har digitaliserats vilket både gör dem lättare att spara och att visa. Arkiv har lagts ut på internet och därmed blivit tillgängliga och sökbara för många fler än de traditionella pappersarkiven.

Digitaliseringen erbjuder stora möjligheter att utveckla demokratin samtidigt som utvecklingen också har baksidor. När var och en enkelt och snabbt kan publicera sig på internet finns inte längre ansvariga utgivare, redaktörer eller förläggare som tar ansvar för innehållet. Det gamla mer reglerade kulturella landskapet var långsamt och gav mer utrymme för eftertänksamhet, det nya är snabbt och flödet pågår ständigt. Det ställer högre krav på medborgarnas förmåga till källkritik. Både snabbheten och den hårda tonen på nätet väcker oro. Nya begrepp, som ”Fake news” och

filterbubblor, har introducerats och utvecklingen reser frågor om hur det demokratiska samtalet, byggt på kunskap, fakta och ömsesidig respekt, ska kunna upprätthållas.

En annan baksida av den ökade tillgängligheten till kultur genom digitaliseringen är att det har blivit svårare att ta betalt för kultur som går att hitta gratis på nätet. På senare år har vi sett en vändning där det utvecklas digitala prenumerationer på tidningar och betalda tjänster för att lyssna på musik och se filmproduktioner. Det har lett till att kulturarbetare får betalt, men ofta är ersättningarna låga. Ett fåtal stora globala mediaföretag dominerar vilket leder till att annonspengar och skatteintäkter lämnar landet istället för att som tidigare återinvesteras och bidra till ny kultur.

Ökade hot mot konstnärlig frihet

Hoten mot den konstnärliga friheten har ökat. I flera länder växer högerextrema och andra mycket konservativa partier och rörelser som för eller vill föra en politik som begränsar den konstnärliga friheten och yttrandefriheten. Deras kultursyn är exkluderande och bygger på idéer om att avgränsa ett lands kultur. De vill skapa sammanhållning genom att likforma, genom att främja det de definierar som den nationella kulturen och motarbeta andra kulturyttringar. Det är motsatsen till en socialdemokratisk kultursyn som utgår från demokratiska värden och vill ge utrymme för olika berättelser, för kulturens och konstens mångfald.

Den konstnärliga friheten kringskärs även av hot och våld mot kulturutövare. Konstnärer hotas och utsätts för våld i ökande omfattning. Förövarna är såväl religiösa som politiska extremister. Detta är en mycket oroande utveckling som måste bemötas kraftfullt.

Kulturpolitikens mål och styrning

Tillgänglighet och delaktighet är grundläggande för en socialdemokratisk kulturpolitik och viktiga argument för att samhället skall investera mer i kultur. Alla medborgare ska ha både rätt och reell möjlighet att ta del i kulturen som konsument och kulturskapare. Det är en fråga om rättvisa och jämlikhet.

Ett annat viktigt skäl till att kulturen behöver offentligt stöd är att Sverige är ett litet språkområde. Socialdemokraterna anser att det är viktigt att det finns kultur på svenska för att bevara och utveckla språket. Språket är en del av vårt kulturarv och berättar något om vårt samhälle. De svenska kulturkonsumenterna är få och flera konstformer skulle bli väldigt dyra för individen om kulturen inte fick offentligt stöd. Det skulle minska tillgängligheten och riskera att leda till ett mindre rikt kulturliv. Detta gäller även, och ofta i högre grad, Sveriges minoritetsspråk.

Socialdemokraternas kulturpolitiska mål

Socialdemokraternas övergripande mål för kulturpolitiken, nationellt, regionalt och lokalt, är:

- Kulturpolitiken ska leda till kulturell jämlikhet, vilket innebär att alla i hela landet ska ha rätt och möjlighet att ta del av och skapa konst och kultur.
- Kulturpolitiken ska möjliggöra människors möten, ett fritt utbyte av erfarenheter och åsikter och att berättelser från alla delar av samhället berättas.
- Kulturpolitiken ska gynna konstnärlig och kulturell förnyelse och kvalitet.
- Kulturpolitiken ska motverka kommersialismens negativa verkningar inom kulturområdet.
- Kulturpolitiken ska bevara, använda och utveckla kulturarvet.
- Kulturpolitiken ska bevara och utveckla det svenska språket och minoritetsspråken.
- Kulturpolitiken ska vara lokalt förankrad och stötta lokala initiativ inom kulturområdet.

Kulturlyftet - en nysatsning på kulturen

Socialdemokratin har varit en avgörande kraft för att formulera svensk kulturpolitik, i synnerhet den kulturpolitik och de kulturpolitiska mål som riksdagen beslutade om 1974. Väsentliga delar av den kulturpolitiska infrastrukturen som byggdes upp då finns kvar, men resurserna har urholkats ända sedan 1980-talet. Det handlar både om stödet till kulturinstitutionerna; museer, arkiv, teatrar, bibliotek, orkestrar, och till

kulturverksamhet; litteraturstöd, tidskriftsstöd, filmstöd, presstöd, med mera. Anslagen har höjts men inte i nivå med kostnads- och löneutvecklingen.

Även de nationella kulturpolitiska målen har urholkats. Det finns en bred politisk enighet om de grundläggande målen: att kultur ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Urholkningen handlar till exempel om att den borgerliga regeringen, i de kulturpolitiska målen som antogs 2009, strök målet om att kulturpolitiken ska motverka kommersialismens negativa verkningar och målet om att kulturpolitiken ska bevara och bruka kulturarvet byttes ut mot att *främja* ett levande kulturarv.

Kulturpolitikens mål uppnås inte bara med kulturpolitik. Den utgör ett relativt litet område i de offentliga budgetarna och precis som till exempel jämställdhetspolitiken eller regionalpolitiken är kulturpolitikens måluppfyllelse beroende av vilken politik som förs på andra områden, som utbildning, arbetsmarknad, integration, stadsbyggnad och näringsliv. För att de kulturpolitiska målen ska nås måste även politiken inom andra områden involveras. Kulturen är en ofta underskattad resurs. Men om politiken missköts på andra områden, till exempel om vår välfärdsmodell avvecklas, kan kulturpolitiken som sådan bara marginellt kompensera för dessa tillkortakommanden.

Sedan den socialdemokratiskt ledda regeringen tog över 2014 har investeringarna i kulturpolitiken ökat. Vi vill fortsätta och utöka satsningen på kulturen. För det behövs mer resurser och nya nationella kulturpolitiska mål.

Vi vill:

- Genomföra ett kulturlyft, en långsiktig kultur- och folkbildningssatsning.
- Ta fram nya nationella kulturpolitiska mål som tydligare betonar allas rätt och möjlighet att ta del av och skapa konst och kultur.
- Motverka kommersialismens negativa verkningar inom kulturområdet.
- Lyfta fram kulturpolitiken som en strategiskt viktig del av socialdemokratisk politik både nationellt och lokalt.

Armslängds avstånd till kulturens innehåll

Kulturpolitiken styr, annars skulle den inte finnas. Den styr med demokratiska beslut och offentliga medel mot övergripande mål som kulturell jämlikhet och jämställdhet, ökad tillgänglighet och allas rätt och möjlighet att delta i och ta del av kultur. Men när det gäller konstens och kulturens innehåll ska politiken hålla sig på armslängds avstånd.

Politiker och tjänstemän måste klara av att balansera de övergripande målen för kulturpolitiken mot den konstnärliga friheten. Som kulturpolitiker är det viktigt att hålla sig till inriktning och uppföljning, att skapa förutsättningar för ett rikt, fritt och blomstrande kulturliv, men inte att konstnärligt styra eller besluta om detaljer. Kulturen och konsten får inte bli föremål för kortsiktiga dagspolitiska och partipolitiska strävanden.

Socialdemokraterna driver en politik för kulturell jämlikhet, det vill säga att alla i hela landet ska ha rätt och möjlighet att ta del av och skapa konst och kultur och att kulturellt underrepresenterade grupper och deras berättelser ska få utrymme. Kulturpolitiken behöver flera olika verktyg för att uppnå det målet, utan att för den skull detaljstyra konstens innehåll. Till verktygen hör satsningar på fler mötesplatser och på kultur- och musikskolan i områden där barn och ungdomar nu är underrepresenterade i verksamheten.

Vi vill:

- Hävda principen om att politiken ska hålla sig på armlängds avstånd till kulturens innehåll.
- Skapa förutsättningar för att berättelser från alla delar av samhället tar plats i kulturen.

Från detaljstyrning till tillitsstyrning

Under senare årtionden har styrformer tagna från näringslivet och baserade på ekonomiska incitament blivit vanligare i offentlig verksamhet. Detta brukar kallas New Public Management, NPM, och har också praktiserats på kulturens område. Ett exempel är att mål som enkelt kan mätas, som antalet besökare på museer har blivit ett kraftfullt styrmedel medan andra mål, som kvaliteten på utställningar eller om besökarna kommer från olika klassbakgrund, inte fått samma uppmärksamhet. Ett annat exempel är att tillfälliga riktade statsbidrag till specifika projekt blivit allt vanligare. Projekt som måste redovisas i detaljer och som kräver mycket administration både för att sökas och återrapporteras. NPM är problematiskt i många verksamheter och passar extremt dåligt för kulturverksamhet där det sällan går att snabbt se resultat av verksamheten.

Socialdemokraterna anser att de statliga, regionala och kommunala bidragen till kulturen ska vara breda och långsiktiga. Styrningen i kulturpolitiken behöver baseras på mer tillit till att professionerna inom kultur och folkbildning kan bedöma vilken verksamhet som är bäst lämpad för att uppnå de kulturpolitiska målen. Utvärderingen måste fokusera på kulturens förmåga att uppnå de långsiktiga kulturpolitiska målen, snarare än på några enkelt mätbara indikatorer.

Vi vill:

- Att investeringar i och bidrag till kultur ska vara breda och långsiktiga.
- Att kulturverksamheter ska ges förutsättningar och förtroende att utveckla sin verksamhet för att möta nya behov och nå de kulturpolitiska målen.
- Att utvärderingen av kulturen ska fokusera på verksamheternas förmåga att långsiktigt bidra till de kulturpolitiska målen.

Den socialdemokratiska kulturpolitikens byggstenar

Konst och kultur med hög kvalitet

En grundläggande byggsten i den socialdemokratiska kulturpolitiken är att det skapas konst och kultur av hög kvalitet som alla medborgare kan ta del av. Att det finns litteratur, teater-, dans- och operaföreställningar, konstutställningar, konserter, muséer och bio. Att det går att se och höra högklassig kultur på tv och radio. Att det finns möjlighet att lära sig dansa, sjunga i kör eller måla.

Socialdemokraterna vill skapa bättre förutsättningar för kultur av hög kvalitet som speglar berättelser från alla delar av samhället. Undersökningar har visat att medelklassen dominerar i gestaltande och konstnärlig produktion – på teaterscenerna, i filmer och i tv-produktioner. Vi vill bryta den dominansen och ge större utrymme för berättelser om andra grupper och andra perspektiv.

För att det ska skapas konst och kultur med hög kvalitet måste professionella konstnärer kunna försörja sig på sin konst och få möjlighet att utvecklas. Det behövs också en bred amatörcultur. I en socialdemokratisk kulturpolitik är amatörculturen och det professionella kulturlivet varandras förutsättningar. Professionella konstnärer har en nyckelroll i ett levande kulturliv, som skapare och förmedlare av kulturupplevelser men också som inspiratörer för och medaktörer i olika typer av kreativ verksamhet tillsammans med amatörer och publik.

Vi vill att alla, även vuxna, ska ha möjlighet till eget skapande inom alla kulturformer. Amatörculturen med bland annat revyer, arbetarteatrar, körsång och konsthantverk ger många möjlighet att utöva och skapa kultur. Även folkbildningen och studieförbunden spelar en viktig roll. Amatörculturen står för en stor del av kulturutbudet och utgör även en rekryteringsbas till den professionella konsten och kulturen. Kulturpolitiken måste ta fasta på det ömsesidiga beroendet och stödja utbyten. I dag saknas fakta om omfattningen av amatörculturen och vilken betydelse de ideella kultur- och musikarrangörerna spelar i det lokala kulturlivet. Vi menar att denna kunskap måste samlas in och presenteras.

Vi vill:

- Kulturpolitiken ska göra det möjligt för alla att kunna ta del av konst och kultur av hög kvalitet.

- Verka för att kulturen speglar olika människors och samhällsklassers livsvillkor.
- Att det ska finnas tillgång till kultursamordnare i alla kommuner, för små kommuner kan det vara i form av ett samarbete, som bidrar till utbyten mellan amatörkultur, professionell kultur och publik.
- Att kunskap om amatörkulturen samlas in och presenteras av Myndigheten för kulturanalys.

Professionella kulturarbetare ska kunna försörja sig

Det är ofta svårt att försörja sig som professionell kulturarbetare. Dagens kulturarbetsmarknad präglas av tidsbegränsade osäkra anställningar. Det är vanligt att kulturarbetare kombinerar projektanställningar, egen företagsverksamhet och perioder när de försörjer sig på stipendier, som inte räknas som inkomst i trygghetssystemen. Kulturarbetarnas fackföreningar och intresseorganisationer har svårt att teckna bra avtal när de förhandlar mot stora internationella företag. De osäkra arbetsvillkoren har bidragit till ökad social snedrekrytering. Det är främst ungdomar med välbeställda föräldrar som vågar satsa på en konstnärlig utbildning. Kulturarbetare som uppträder på scen har ofta sin arbetstid på kvällar och helger. Eftersom det saknas ett lagkrav på kommunerna att ha barnomsorg på obekvämlig arbetstid är det svårt att kombinera arbetet som professionell konstnär med föräldraansvar för barn.

Den socialdemokratiska regeringen skapade 1999 Teateralliansen för att öka den sociala och ekonomiska tryggheten för frilansande skådespelare och öka deras möjlighet till kompetensutveckling samt avlasta arbetslöshetskassan och utveckla arbetsförmedlingen. I Teateralliansen får ett antal kvalificerade, frilansande skådespelare en tillsvidareanställning som de tar tjänstledigt från när de har frilansuppdrag. Mellan frilansuppdragen får de tillgång till kompetensutveckling. Det här arbetssättet är uppskattat och verksamheten har utökats med en dansallians och en musikallians. Vi har utökade antalet platser och vill gå vidare och bredda alliansverksamheten till fler områden.

Många utbildade konstnärer har inte arbetsinkomst från konstnärlig verksamhet eftersom det finns få betalda jobb i sektorn. Vi socialdemokrater vill bidra till fler arbetstillfällen för professionella kulturarbetare genom att stödja kulturarrangörer ute i landet så att det finns fler scener och lokaler där kultur kan visas. Vi vill också att kulturarbetares kompetens ska kunna bidra till andra verksamheter, till exempel genom satsningar på kultur i arbetslivet och kultur i vård och omsorg.

Uppropen under hashtaggen #metoo från kvinnor verksamma i det svenska kulturlivet under senhösten 2017 har uppmärksammat sexuellt våld och trakasserier som ett utbrett arbetsmiljöproblem i kultursektorn. Det har lett till en debatt om

tystnadskultur och maktstrukturer utifrån kön och i viss utsträckning även utifrån andra maktordningar som klass och etnicitet. Vi anser att den offentligt finansierade kulturen måste vara föregångare inom sina egna organisationer, analysera verksamheten ur ett genus- och jämställdhetsperspektiv, och långt mera bestämt än tidigare driva praktiskt jämställdhetsarbete. Vi anser även att det behövs ett förstärkt arbete mot alla former av diskriminering i kulturlivet.

Vi vill:

- Öka tryggheten för kulturarbetare, bland annat genom att utöka antalet platser i scenkonstallianserna och bredda alliansverksamheterna till fler områden.
- Att barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska finnas för de föräldrar som behöver i alla landets kommuner.
- Bryta den sociala snedrekryteringen till konstnärliga yrken.
- Öka antalet stipendier och göra dem sjukpenninggrundande.
- Stödja kulturarbetarnas fackliga organisationer och intresseorganisationer på kulturområdet i deras arbete för bättre och rättvisa ekonomiska villkor och arbetsförhållanden.
- Skapa fler arbetstillfällen för kulturskapare bland annat genom satsningar på kultur i arbetslivet och kultur i vård och omsorg samt genom att enprocentregeln för konstnärlig utsmyckning konsekvent tillämpas.
- Bedriva praktiskt jämställdhetsarbete och ett förstärkt arbete mot alla former av diskriminering inom kultursektorn.

Film och kultur i public service

Vi socialdemokrater vill utveckla svensk film. Film är en uppskattad och folklig kulturform med låga trösklar. Det är viktigt att det finns biografier i hela landet. Vi välkomnar den utveckling där biografen kan stå i centrum för även andra aktiviteter än traditionell bio, som t.ex. liveopera, ett projekt som drivs av Folkets hus och Parker.

Filmpolitiken i Sverige byggde tidigare på filmavtalet från 1963. Filmavtalet fungerade länge bra men problemen började 1998 då videouthyrarna lämnade avtalet. Kritiken mot filmavtalet växte inom filmbranschen och 2015 sade staten upp filmavtalet med intentionen att istället inrätta en statlig filmpolitik från och med 2017, vilket genomfördes.

Vi vill värna svensk film. Svenska språket är litet men grundkostnaderna för att producera svensk film, film på svenska och för en svensk marknad, är desamma som för att producera t ex film på engelska. Vi ser ett stort behov av att se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att möta digitaliseringens utmaningar. Utmaningarna

handlar bland annat om hur svensk film ska kunna finansieras och hur de som gör filmerna ska få skälig ersättning.

Vi vill också att det ska spelas in film i Sverige, såväl svensk film som utländsk. Det är dock svårt för Sverige att konkurrera med andra länder som infört s.k. produktionsincitament. Produktionsincitament är ett system med en produktionsrabatt på löner och inköp av varor och tjänster. Idag är det inte ovanligt att svensk film spelas in utomlands av kostnadsskäl. Bara inom EU är det 22 medlemsländer som har infört produktionsincitament. Sverige är ett av de få länder som inte har det, vilket missgynnar svensk filmindustri.

Public service-radio och tv har historiskt spelat en viktig roll för att producera och göra kultur av hög kvalitet brett tillgänglig. I media förs också många och viktiga samtal om kulturen och kulturpolitiken. Vi socialdemokrater vill bevara och utveckla public service som en aktiv kulturproducent och kulturdistributör.

Vi vill

- Utveckla svensk filmpolitik och värna biografverksamhet i hela landet.
- Utredda digitaliseringens följder för svensk filmproduktion och vidta åtgärder som innebär att staten garanterar svensk filmproduktion i framtiden.
- Införa produktionsincitament för inspelning av film i Sverige.
- Att public service ska vara en aktiv producent och distributör av film och kultur.

Kulturarv – bevara, visa upp och diskutera

Kulturarvet ska vårdas, visas upp och forskas om för att vi ska lära känna oss själva och var vi kommer ifrån. Det handlar om att levandegöra en konfliktfylld historia där berättelser ur olika synvinklar får utrymme. Kulturarvsvårdande myndigheter och institutioner, som arkiv, bibliotek och muséer, men också universitet, skolor och bildningsorganisationer, har samhällets uppdrag att göra detta på professionella, vetenskapliga och pedagogiska grunder. Även fria konstnärer och kulturskapare på musik- och teaterscener återberättar och vidareförädlar kulturarvet.

Digitaliseringen innebär stora möjligheter att på ett enklare sätt än tidigare göra kulturarvet tillgängligt. Det behövs handlingsplaner och ökade resurser för digitalisering av kulturarvet. En viktig del av kulturarvet som lämpar sig för digitalisering är svensk dagspress, men hittills har endast ett antal storstadstidningar digitaliserats. Det är viktigt att fler tidningar, också icke-storstadspress och A-press, digitaliseras så att en bred bild av historien blir tillgänglig.

För arbetarrörelsen är det självklart att det är ett samhällsansvar att också ta hand om arbetarrörelsens och arbetslivets kulturarv. Samtidigt som arbetarrörelsen själv har ett eget ansvar också för detta.

Vi vill

- Vårda, visa upp och diskutera kulturarvet.
- Att planer tas fram och resurser ställs till förfogande för att digitalisera kulturarvet, inklusive svensk dagspress, och att göra materialet tillgängligt för alla.

Tillgänglig kultur för alla i hela landet

Arbetarrörelsen och Socialdemokraterna har varit drivande i att bygga upp en unik kulturell infrastruktur som når stora delar av landet. Vi har bibliotek i alla kommuner. Det finns musik- och kulturskola. Flera städer har museer, teatrar och symfoniorkestrar. Hembygdsföreningar och bygdegårdar levandegör kulturarvet lokalt. Folkbildningen i form av studieförbund och folkhögskolor är spridd i hela landet. Arbetarrörelsen skapade tidigt egna mötesplatser som Folkets Hus och Folkets Park.

Trots detta visar utvärderingar av kulturpolitiken att personer som bor i större städer och har god ekonomi tar i anspråk en större del av den professionella kulturen än andra grupper. Det finns stora klassklyftor och klyftor mellan storstad och landsbygd.

Vi har sett en utveckling där det offentliga rummet kommersialiseras och kulturella mötesplatser stängs. Teatrar blir affärer. Samlingslokaler försvinner eller får så hög hyra att många föreningar inte har råd att använda dem. I moderna inglasade gallerior är det ont om öppna platser för att slå sig ner och vila, tänka eller diskutera en stund, utan att handla något.

Socialdemokraterna anser att det ska finnas ett brett kulturutbud av hög kvalitet i hela landet. Kraften för att skapa ett levande kulturliv kommer främst från medborgarna själva, från gräsrotsinitiativ och lokala föreningar. Folkrörelser, kulturföreningar, studieförbund och folkhögskolor spelar en viktig roll som kulturarrangörer och kulturskapare. Samlingslokalsorganisationer, som Folkets Hus och Parker, Våra Gårdar och Bygdegårdarna, driver föreningsdrivna samlingslokaler som är viktiga för kulturlivet. Vi vill ge dessa aktörer förutsättningar att utöka sin verksamhet. Det behövs fler lokaler för kultur- och föreningsliv till låga hyror.

Fri entré på museer är ett verktyg för ökad tillgänglighet. Det har ökat antalet museibesök men inte förändrat vilka grupper som går på museer. Vi vill att offentliga museer och annan offentligt finansierad kulturverksamhet ska bedriva ett aktivt uppsökande arbete för att få nya grupper att hitta till kulturen. Vi vill även att de statliga institutionerna ska få ett tydligare uppdrag att förmedla kultur i hela landet, genom att till exempel öppna filialer, genomföra turnéer eller ta fram vandringsutställningar. Det kräver att det finns mötesplatser, som scener för levande konst, ateljéverksamhet, utställningar och folkbildningsverksamhet. Vi vill också att det ska finnas utrymme för kulturella aktiviteter i kommersiella gallerior och köpcentra.

Enprocentregeln är en finansieringsmodell för konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer som tillkom år 1937 genom ett statligt kulturpolitiskt initiativ. Regeln, som i

staten tillämpas i begränsad omfattning, innebär att cirka en procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnation, om- eller tillbyggnad, bör avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning i offentligt byggande. Syftet med enprocentregeln är att skapa ett stabilt och mer långsiktigt ekonomiskt utrymme för konsten i planeringen och byggandet av offentliga miljöer. Var fjärde kommun (27 procent) tillämpar enprocentregeln, alltså att minst en procent av ny-, om- och tillbyggnationer av offentliga miljöer investeras i konst. Några kommuner tillämpar regeln även vid markanvisningar till privata byggherrar, till exempel Göteborg. Vi vill att regeln ska tillämpas i högre utsträckning.

Frågan om kulturens tillgänglighet för alla handlar också om att personer med funktionsvariationer som nedsatt hörsel, syn eller rörelseförmåga, ska kunna ta del av och själva skapa kultur. Detta gäller såväl det digitaliserade kulturutbudet som kulturen som erbjuds på teatrar och andra scener. Arenor, teatrar, museer och mötesplatser måste moderniseras så att de erbjuder goda möjligheter för alla att närvara och ta del i verksamheten.

Vi vill:

- Att det ska finnas ett brett kulturutbud av hög kvalitet i hela landet.
- Öka stödet till kulturföreningar, studieförbund och folkhögskolor som arrangerar och skapar kultur samt till samlingslokalföreningar.
- Erbjuder fler lokaler för kultur- och föreningsliv till låga hyror.
- Att offentligt finansierad kulturverksamhet ges i uppdrag att bedriva uppsökande verksamhet och marknadsföra sig för att nå nya grupper.
- Att offentligfinansierade kulturinstitutioner ska få ett tydligare uppdrag och stöd till att öppna filialer på fler orter samt att göra gästspel, vandringsutställningar och turnéer i hela landet.
- Att enprocentregeln för konstnärlig utsmyckning tillämpas vid allt offentligt byggande – i stat, regioner och kommuner.
- Verka för att regeln tillämpas också vid markanvisning till och av privata byggherrar.
- Utöka fri-entréreformen till regionala museer.
- Att alla kulturarrangörer ska tillgängliggöra kulturens mötesplatser, arenor och scener för personer med funktionsvariationer.

Utveckla och stärk finansieringen av kultursamverkansmodellen

Staten har ansvar för den nationella kulturpolitiken och en viktig roll för att minska skillnaderna i tillgång till ett varierat kulturutbud präglad av hög kvalitet och förnyelse. Statens medel fördelas i samverkan med regioner, landsting, kommuner och lokala kulturföreningar inom den så kallade kultursamverkansmodellen. Där vävs den statliga och den lokala kulturpolitiken samman. Stödet för modellen är starkt, men den behöver utvecklas. Sedan kultursamverkansmodellen infördes 2011 har regioner

och kommuner ökat sitt engagemang och sin andel av finansieringen, medan statens andel minskat. Det är viktigt att den statliga finansieringen är tillräcklig och långsiktig. Det ideella kulturlivet måste på ett bättre sätt än idag involveras i och få inflytande i modellen.

Vi vill:

- Öka det statliga anslaget till kultursamverkansmodellen.
- Utvärdera och utveckla kultursamverkansmodellen, bland annat för att det ideella kulturlivet ska få mer inflytande.

Demokratisera nätet och de sociala medierna

Socialdemokraterna vill ta till vara digitaliseringens stora möjligheter. Vi vill stärka den potential till demokratiska samtal, deltagande och möten som finns i sociala medier och på internet. Det handlar om att ge fler tillgång till digitala verktyg genom utbyggt bredband och en folkbildningssatsning på digital kompetens. Det handlar också om skärpta regler för att förhindra missbruk, hot och övergrepp på nätet. Vidare behöver vi stödja folkbildning och initiativ för faktagranskning och källkritik, inom media och i det civila samhället. Vi vill också förstärka skolbibliotekens roll när det gäller att undervisa i källkritik och informationshantering.

Nya lösningar måste utformas så att kultur- och konstutövare kan försörja sig när allt mer kultur sprids via internet. Delvis behöver detta arbete bedrivas inom ramen för internationellt samarbete, inom OECD och EU, eftersom Sverige inte ensamt klarar av att utmana de globala IT-företagen och reglera IT-sektorn.

Socialdemokraterna vill skapa rättvis tillgång till digital kultur. Nätneutralitet skall råda. Internetleverantörer ska inte kunna gynna vissa webbsidor med till exempel snabbare visning för att locka människor dit.

Digitaliseringen rymmer en potential för kostnadseffektiva lösningar som vi ska utveckla. I dag skapas lokala och regionala sär lösningar där det vore rationellt med gemensamma lösningar. Ett exempel är biblioteken där e-böcker distribueras i olika system. Här behövs samordning istället för att alla kommuner utvecklar olika system.

Vi vill:

- Verka för digital demokrati och jämlikhet genom att bygga ut bredband i hela landet.
- Göra digitaliseringen tillgänglig och användbar för alla genom en folkbildningssatsning på digital kompetens och källkritik.
- Skärpa regler som gör det möjligt att utkräva ansvar och lagföra brott på nätet.
- Värna upphovsrätten och kulturutövares möjligheter att försörja sig.

- Genom internationell samverkan demokratiskt reglera och utveckla metoder för att rättvist beskatta multinationella och globala It-företag som tjänar pengar på ett kulturellt innehåll.

Folkrörelserna, folkbildningen och det ideella kulturlivet

Folkrörelserna och civilsamhällets organisationer spelar en stor roll för demokratin och den svenska välfärdsmodellen. Folkrörelsearbete handlar om att lita till den egna kraften. Genom självorganisering och folkbildning grundläggs ett brett deltagande i beslutsfattande och kulturliv. Denna folkrörelsetradition utgör en hörnsten i socialdemokratisk kulturpolitik.

Folkbildningen bygger på ett bredare och friare bildningsideal än skolan och den yrkesinriktade utbildningen. För socialdemokratin är folkbildning och kultur oupplöstligt sammanvävda. Det är i folkrörelser, i studieförbund och på folkhögskolor, som många människor på allvar möter kulturen för första gången.

Amatörkulturen och det ideella kulturlivet är vid sidan av de offentliga kulturinstitutionerna grunden i främst det lokala kulturlivet. I paraplyorganisationen *Ideell kulturallians* samlas ett stort antal organisationer med mer än en miljon medlemmar. De utvecklar tillsammans det ideella kulturlivet och främjar ett brett deltagande i kulturen. De genomför teaterföreställningar, konserter, danstillställningar, festivaler och olika andra arrangemang som når flera tiotals miljoner deltagare varje år.

Det ideella kulturlivet, bildningsförbunden och folkrörelserna i vid mening utgör en grundläggande kulturell infrastruktur som finns i hela landet.

De bidrar starkt till att förverkliga de demokratiska kulturpolitiska målen, att tillgängliggöra kulturen, skapandet och upplevelserna, för alla och i hela landet.

Det är en viktig kulturpolitisk uppgift för staten, regionerna, landstingen och inte minst kommunerna att stödja och skapa förutsättningar för en bred bildningsverksamhet och ett rikt ideellt kulturliv, bland annat genom att ge långsiktiga bidrag och tillhandahålla billiga lokaler.

Under senare årtionden har det statliga stödet till olika verksamheter, också stödet till folkrörelserna, studieförbunden och det ideella kulturlivet, utvecklats i riktning mot ökad detaljstyrning, fler riktade smala statsbidrag och satsningar på tillfälliga projekt. Den styrningen måste ersättas av tillitstyrning. De statliga bidragen ska vara breda och långsiktiga. Utvärderingarna måste vara inriktade på om verksamheten når de långsiktiga kulturpolitiska målen och inte fixerade vid kortsiktiga siffermål.

Att öka tilliten i styrningen innebär dock inte att pengar ska ges till vilken organisation som helst. Socialdemokraterna anser att det ska ställas krav på en demokratisk värdegrund för att en organisation ska få offentliga medel.

Vi vill:

- Öka stödet till folkrörelserna, folkbildningen och det ideella kulturlivet.
- Prioritera långsiktiga och generella stöd.
- Ställa krav på att de organisationer som uppbär offentligt stöd ska vila på en demokratisk värdegrund.

Kultur i arbetarrörelsen

Kulturen spelar en viktig roll i arbetarrörelsen – i det politiska arbetet, i partiverksamheten och den fackliga verksamheten. Kulturen får inte heller här betraktas som en prydnad. Den erbjuder verktyg som tillför nya dimensioner. Litteratur, musik, teater och dans berikar verksamheten och stärker folkrörelsen. Arbetarrörelsen har också ett eget ansvar att lyfta fram de människor och delar av samhället som nu befinner sig medie- och kulturskugga.

Kulturen tillför nya kvaliteter till det utåtriktade politiska arbetet. Med dess hjälp blir samhällskritiken och budskapen tydligare. Nya perspektiv öppnas och samtal inleds som kanske annars inte skulle bli av. Kulturverksamheten måste integreras med och lyftas fram både i den egna mötesverksamheten och i det utåtriktade arbetet.

Arbetarrörelsen har en lång, rik och spännande historia, som utgör en central del i modern svensk historia. Arbetarrörelsens kulturarv är också ett gemensamt kulturarv och det är både en uppgift för arbetarrörelsen själv och för samhället att se till att denna del av det svenska kulturarvet bevaras, görs tillgängligt, beforskas och brukas. Och att resurser avdelas för det ändamålet.

Socialdemokraterna ser det också som ett viktigt kulturellt projekt att visa upp och berätta om Sveriges 1900-talshistoria, om Sveriges omvandling från jordbrukarsamhälle till industriland, från fattigsamhälle till välfärdssamhälle.

Vi vill

- Prioritera kultur- och konstverksamhet i arbetarrörelsens verksamhet.
- Ta hand om, vårda och digitalisera arbetarrörelsens eget kulturarv. Öka stödet till arbetarrörelsens egna arkiv.

Kultur i välfärden och arbetslivet

Kultur är en källa till glädje och livslust. Den är också en möjlighet att närma sig och uttrycka svåra frågor och känslor, att få skratta, gråta och tänka efter. Att kulturen kommer till arbetslivet och välfärden innebär möjligheter att ta tillvara kultursektorns

särskilda kompetens, viljan att kritiskt granska och tänka nytt, och att använda den för att göra verksamheten bättre.

Konst och kultur i välfärden är ett verktyg för att tala om och förstå olika förändringar i livet. Det kan även bidra till bättre hälsa. Kultur används redan på det sättet i dag, till exempel på en barncancerenhet som använder bildkonst för att barn ska få utlopp för sina känslor och i demensvård där sånger och danser från förr får de äldre att leva upp. Vi vill att kulturen ska få en större roll i välfärden.

Konst och kultur kan göras tillgänglig och angelägen för fler genom att olika kulturarbetare och konstnärer får möjlighet att komma ut på arbetsplatser. När konstnärer får jobba ute på ”vanliga” arbetsplatser avdramatiseras konsten för de anställda och konstnärerna själva utvecklas. Kultur och konst når ut till nya grupper och individer. Den professionella kulturen får inspiration från arbetslivet och amatörkultur stimuleras. Mötena kan också bidra till att utveckla kulturskaparna i deras roller som kreativa företagare och etablera nya inkomstkällor.

Tidigare har det funnits ett statligt projektbidrag att söka för kultur i arbetslivet. Det handlade om allt från läsfrämjande åtgärder till konstutställningar och teater på arbetsplatsen. På senare år har som exempel skissprojektet genomförts med stöd från ESF-rådet (Rådet för Europeiska socialfonden). Utvärderingarna visar att de konstnärliga aktiviteterna stödjer personalen i att reflektera över den egna arbetssituationen och de egna arbetsuppgifterna, vilket i sin tur minskar den upplevda stressen. Vi socialdemokrater vill se ett nytt stöd för kultur i arbetslivet.

Vi vill:

- Verka för mer konst och kultur i vård och omsorg.
- Verka för att kultur och konst ges en större roll för att utveckla det goda arbetet.
- Etablera mötesplatser mellan kulturliv och arbetsliv.
- Införa ett stöd för kultur i arbetslivet.
- Stötta möjligheten att utveckla arbetsplatsbibliotek, gärna i samarbete med fackförbund.

Ökad läsning

Språket och förmågan att läsa är grundläggande i vårt samhälle. Läsning vidgar våra vyer och kan vara allt från behövlig rekreation till en nödvändighet för studier, i arbetslivet och för att kunna delta i vår demokrati. Att vuxna läser för barn samt att barn och unga har god tillgång till böcker oavsett var de bor i landet är viktigt för en bra start i livet. Litteraturens och språkets värld ska vara öppen för alla människor, oavsett bakgrund. Därför är läsfrämjande viktigt för oss socialdemokrater.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen introducerade 2016 Läslovet – en satsning under höstlovet för att alla barn ska få möjlighet att starta sin resa in i kunskapen och läsandets förtrollade värld. Andra investeringar i läsfrämjande insatser är bland annat initiativet Hela Sverige läser med barnen och Läsdelegationen. Vi vill fortsätta att främja läsandet, i förskola och skola med hjälp av läsfrämjande organisationer som studieförbund och andra delar av civilsamhället, exempelvis idrottsrörelsen. Läsandet kan också främjas genom arbetsplatsinriktade åtgärder och i samarbete med företag.

Bibliotek är en grundläggande medborgerlig rättighet. För biblioteken finns idag en ramlag som ålägger kommunerna att ha bibliotek. Vi anser att kommuner också ska bedriva en uppsökande verksamhet. Det kan ske på olika sätt, till exempel genom att fler filialer öppnas nära där människor bor, genom biblioteksbusar och Boken-kommer-verksamhet, genom arbetsplatsbibliotek och bokombud i föreningslivet.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen gör en satsning på biblioteksutveckling. Vi vill permanenta stödet för biblioteksutveckling, utöka det och så småningom föra över det till de generella statsbidragen, kopplat till en förstärkning av bibliotekslagen som ålägger kommunerna att bedriva uppsökande biblioteksverksamhet.

Vi vill:

- Satsa mer på läsfrämjande åtgärder i förskola och skola och med hjälp av studieförbund, fackförbund och andra frivilligorganisationer
- Att biblioteken ska vara en lugn plats som är till för läsning, lån, informationsinhämtning och studier.
- Att biblioteken ska bedriva mer uppsökande verksamhet och öppna fler biblioteksfilialer nära människors vardag.

Barn och ungas tillgång till kultur och eget skapande

Alla barn som växer upp i vårt land ska möta kultur och utvecklas som skapande människor. Kulturen i förskolan, skolan och den kommunala kultur- och musikskolan spelar en stor roll för att uppnå detta. Även kulturföreningar och studieförbund är viktiga för att ge barn kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande.

Socialdemokraterna anser att estetiska ämnen och kulturupplevelser i skolan är centrala eftersom skolan når alla barn, även de som inte får tillgång till kultur genom sina föräldrar. Skapande och estetiska inslag kompletterar skolans breda kunskapsuppdrag och kan förbättra inlärning och kreativitet. De ger träning i att tänka nytt och intressera sig för nya företeelser och människor.

Vi vill se mer uppsökande kulturverksamhet som involverar alla barn och ger dem möjlighet att möta och samarbeta med professionella kulturutövare. Ett framgångsrikt exempel på det arbetssättet är El Sistema som ger barn möjlighet att lära sig spela orkesterinstrument och spela med en professionell symfoniorkester.

Den kommunala musik- och kulturskolan är en grundbult i den socialdemokratiska kulturpolitiken. Den tillkom för att ge alla barn möjlighet att till låg kostnad få lära sig spela ett instrument. Sedan de första kommunala musikskolorna startade på 40-talet har verksamheten växt och breddats till andra konstuttryck som dans, teater och bildkonst. Socialdemokraterna har under många år drivit och vill fortsätta driva frågan om att sänka avgifterna och höja kvalitén.

Kulturpolitiken måste också intressera sig mer för den kultur som barn och unga själva väljer att ta del av, oavsett om det är ny musik, mangaserier eller dataspel. Det finns exempel på lokala kulturfestivaler och konvent som växer fram ur lokala kulturföreningar i samverkan med kommunen och det lokala näringslivet. Vi vill se mer samverkan mellan det civila samhället och etablerade kulturinstitutioner. Kommunerna behöver utveckla arbetet med att ge unga stöd för egen kulturverksamhet och kontakter in i den etablerade kulturen.

Vi vill:

- Ge förskolan och skolan ett tydligt kulturuppdrag. Varje barn ska ha rätt till kulturupplevelser inom ramen för förskola och skola.
- Att estetiska ämnen ska vara obligatoriska i grundskolan och gymnasiet.
- Att alla kommuner ska erbjuda musik- och kulturskola till alla barn.
- Öka utvecklingsstödet till musik- och kulturskolan.
- Att kulturskolan ska arbeta uppsökande och samarbeta med förskola, skola och fritidshem.
- Fortsätta att sänka avgifterna och höja kvalitén i musik- och kulturskolan.
- Att kommunerna ska utveckla arbetet med kontakter mellan barns och ungas egna kulturinitiativ och kulturinstitutionerna, till exempel genom kultursamordnare.

Utveckla de kulturella och kreativa näringarna

Kulturindustrin som växte fram efter första världskriget, stimulerad av tekniska innovationer som radion, grammfonen, filmen och tv:n, har bidragit till en bred och rik populärkultur. Digitaliseringen har fortsatt den utvecklingen. Den kommersiella kulturen och kulturindustrin bygger som annan företagsamhet på marknadsekonomi och lönsamhetskrav, men kulturindustrin är också beroende av och samverkar med det fria kulturlivet och den offentligt finansierade kulturen.

Kulturens betydelse för samhällsekonomin växer. Socialdemokraterna vill med näringspolitiska insatser stärka och utveckla de kulturella näringarna och den kulturbaserade företagsamheten. Det handlar om allt från den moderna upplevelseekonomin – den internationellt framgångsrika svenska musikindustrin, spelutveckling och spelindustri – till lokalt konstnätverk i liten skala med lång tradition.

En i huvudsak offentligt finansierad kulturell infrastruktur är en förutsättning för dynamiska kreativa näringar. Den svenska musik- och kulturskolans betydelse för det svenska musikundret är bara ett exempel på det ömsesidiga beroendet. Sverige måste liksom andra länder i Europa utmejsla nationella strategier och handlingsplaner för att utveckla de kulturella och kreativa näringarna.

En kraftfull näringspolitik behöver inte och får inte inkräkta på den fria konsten och kulturens grundläggande demokratiska värden. Den speciella karaktären hos kulturella varor och tjänster gör att de inte får och inte kan behandlas som vilka handels- eller konsumentvaror som helst. Uppgiften för en socialdemokratisk kulturpolitik är att med bibehållen respekt för kulturens demokratiska värden och konstens integritet utveckla de kulturella näringarna.

Samhället måste bära den fria kulturen och konsten, finansiera en stark konstnärlig och kulturell kärnverksamhet, som marknaden inte kan eller vill bära. Samtidigt måste de framgångsrika kommersiella kulturföretagen och stjärnorna bidra till finansieringen av kärnverksamheten.

De kulturella företagen finns i hög utsträckning i storstäderna och de är ofta underleverantörer till större företag i andra branscher, medan ganska få företag finns på mindre orter och på landsbygden. Staten bör särskilt stödja framväxten av nya kulturella företag utanför storstäderna, för att därigenom som ett viktigt inslag i regionalpolitiken gynna den ekonomiska och kulturella utvecklingen i hela landet.

Vi vill:

- Bedriva en aktiv näringspolitik för att stärka och utveckla de kulturella och kreativa näringarna.
- Underlätta framväxten av fler kreativa och kulturella företag, särskilt utanför storstäderna.
- Stödja regionernas och kommunernas satsningar på de kreativa näringarna bland annat i form av metodutveckling, analys och omvärldsbevakning.

Internationellt kulturutbyte

Internationellt kulturutbyte har länge varit centralt för socialdemokratien.

Globalisering och digitalisering har skapat nya förutsättningar för ett internationellt kulturutbyte. Sverige öppnas mot omvärlden och världen öppnas mot Sverige. Det innebär ökade möjligheter för svensk kultur att nå ny publik globalt och i andra länder och för svensk publik att ta del av andra länders kultur.

Stöd till internationella samarbetsprojekt, turnéer, gästspel och utställningar är viktigt för att stimulera det svenska kulturlivets förnyelse i allmänhet och erbjuda publiken nya upplevelser, men också för att utveckla de kreativa näringarna och för att skapa nya arbetstillfällen och förtjänstmöjligheter i kultursektorn. Digitaliseringen öppnar också här nya perspektiv och möjligheter till kontakt, utbyte och nätverksbyggande.

En form av internationellt kulturutbyte är att förföljda kulturarbetare bjuds in av en svensk kommun eller region och får en fristad under två år för att kunna leva i trygghet och fortsätta att arbeta med sitt yrke. Systemet med fristadskonstnärer startade 2006 då nätverket *The International Cities of Refuge Network (ICORN)* bildades. Det finns i dag 23 fristäder i Sverige. Vissa fristäder har flera platser och tar då vanligtvis emot konstnärer verksamma inom olika konstområden. Socialdemokraterna vill utveckla detta arbete.

Vi vill:

- Utveckla stödet till internationellt kulturellt utbyte. Det är viktigt att stödet grundas på respekt för kulturlivets egna förutsättningar och behov.
- Att Sverige ska vara en stark och pådrivande aktör i internationella kulturpåverkade organisationer.
- Att fler förföljda konstnärer ska få en fristad i en svensk kommun eller region.